

ΘΕΣΕΙΣ

Ο άγνωστος θεσμός των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Προμηθειών

ΓΡΑΦΕΙΟ Η ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΙΝΗ

Δικηγόρος, Εμπειρογνώμονας Κοινωνικού Δικαίου

Η ΠΡΟΩΘΗΣΗ του υποδείγματος μίας βιώσιμης οικονομίας χωρίς αποκλεισμούς καθιστά μονόδρομο την συντονισμένη αξιοποίηση όλων των χρηματοδοτικών εργαλείων του δημόσιου τομέα, της αγοράς και της κοινωνίας των πολιτών για την ενίσχυση των κοινωνικών επενδύσεων σε κρίσιμους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η υγειονομική περίθαλψη, η κοινωνική φροντίδα και η κοινωνική στέγαση. Αρκετά Κράτη Μέλη της Ε.Ε. χρησιμοποιούν ήδη προς την κατεύθυνση αυτή και τον μηχανισμό των δημοσίων προμηθειών, στο πλαίσιο του οποίου υπολογίζεται ότι δαπανώνται, σε ετήσια βάση, πόροι που αντιστοιχούν στο 13,4% του Ευρωπαϊκού Α.Ε.Π. (2 τρις ευρώ). Παράλληλα, η αξιοποίηση των αγοραστικών δαπανών του δημόσιου τομέα αποτελεί και τον πυρήνα της *Ευρωπαϊκής Ατζέντας για τις «Στρατηγικές» Δημόσιες Προμήθειες (strategic public procurement)*, που υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την από 3.10.2017 Ανακοίνωση *«Making Public Procurement work in and for Europe»*.

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ (ΚΥΔΠ) αποτελούν βασικό εργαλείο της νέας «στρατηγικής» προσέγγισης των δημοσίων προμηθειών. Στην Ελληνική έννομη τάξη ρυθμίζονται με ειδικές ρήτρες του Ν. 4412/2016 (ενσωματώνοντας τις αντίστοιχες διατάξεις των Ευρωπαϊκών Οδηγιών περί Δημοσίων Προμηθειών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ) και περιλαμβάνουν:

(α) Την διαδικασία των κατ' αποκλειστικότητα ανατιθέμενων συμβάσεων για την εργασιακή ένταξη, βάσει της οποίας οι αναθέτουσες αρχές δικαιούνται να παρέχουν το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων (ανεξαρτήτως αντικειμένου) αποκλειστικά σε κοινωνικές επιχειρήσεις, το προσωπικό των οποίων αποτελείται κατά 30% τουλάχιστον από άτομα με σοβαρές δυσκολίες εργασιακής ένταξης (π.χ. άτομα με αναπηρία ή ψυχοκοινωνικά προβλήματα). (β) Την δυνατότητα εισαγωγής μίας «κοινωνικής» απαίτησης ως κριτηρίου ανάθεσης ή ειδικού όρου εκτέλεσης μίας δημόσιας σύμβασης, βάσει της οποίας η αναθέτουσα αρχή ζητά από τον ανάδοχο την υλοποίηση μίας κοινωνικής δράσης στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου έργου ή υπηρεσίας (π.χ. όταν στο πλαίσιο κατασκευής ενός δημόσιου έργου, ο ανάδοχος καλείται να υλοποιήσει και ένα πρόγραμμα κατάρτισης νέων ανέργων σε δεξιότητες σχετικές με το έργο). (γ) Το ειδικό καθεστώς ανάθεσης για δημόσιες συμβάσεις με αντικείμενο κοινωνικές ή άλλες ειδικές υπηρεσίες (κοινωνική φροντίδα, υγεία, εκπαίδευση, πολιτισμός κ.α.), βάσει του οποίου οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να κάνουν χρήση πιο ευέλικτων διαδικασιών ανάθεσης, δίνοντας έμφαση στην ποιότητα, την συνέχεια και την βιωσιμότητα των υπηρεσιών και

λαμβάνοντας υπόψη τον «ευαίσθητο» χαρακτήρα τους και την ανάγκη προσαρμογής τους στις ιδιαίτερες ανάγκες των εξυπηρετούμενων.

ΥΙΟΘΕΤΩΝΤΑΣ μία πολιτική κοινωνικά υπεύθυνων προμηθειών, ο δημόσιος τομέας επιτυγχάνει διπλό αποτέλεσμα με τους ίδιους πόρους, αφού ενσωματώνει στις αγοραστικές του δαπάνες και διαστάσεις κοινωνικής επένδυσης. Κυρίως, όμως, συμβάλλει καταλυτικά στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων καθώς, οι μεν κοινωνικές επιχειρήσεις εξασφαλίζουν μερίδιο στην αγορά των δημόσιων συμβάσεων, οι δε κλασσικές επιχειρήσεις αποκτούν πολύτιμες εμπειρίες στην αξιοποίηση της κοινωνικής υπευθυνότητας ως ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Ο ΘΕΣΜΟΣ των ΚΥΔΠ δεν έχει αναπτυχθεί στην Ελληνική αγορά των δημόσιων συμβάσεων (20 δις ευρώ το 2017), καθώς παραμένει άγνωστος για την πλειοψηφία των αναθετουσών αρχών και των φορέων της αγοράς. Σε μεγάλο βαθμό, η κατάσταση αυτή συνδέεται με την γενικότερη επιφυλακτικότητα του δημόσιου τομέα ως προς τη χρήση καινοτομικών εργαλείων κοινωνικής επένδυσης. Ωστόσο, ενόψει της έντασης των κοινωνικών προκλήσεων και της ανάγκης ορθολογικής στόχευσης των δημόσιων κοινωνικών δαπανών, η χώρα μας δεν έχει την πολυτέλεια να αγνοεί τις ευκαιρίες που προσφέρει η κοινωνική προσέγγιση των δημόσιων συμβάσεων. Η αξιοποίηση των ΚΥΔΠ αξίζει, επομένως, να αναδειχθεί ως μία νέα στρατηγική προτεραιότητα των φορέων της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Δημοσιεύθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2019 στην Ημερησία (Ένθετο στην Εφημερίδα Έθνος της Κυριακής)